

PSYCHOLOGICKÝ ÚSTAV ČSAV
Praha 1, Purkyňova 2

Hodnocení činnosti za r. 1969

Schváleno ústavní radou dne 8.ledna 1970

Přílohy:

1. Přehled publikační činnosti pracovníků PSÚ ČSAV
2. Zprávy hlavního pracoviště o plnění hlavních úkolů:
X-18-2 a X-18-6

1. Nejdůležitější vědecké práce

Těžiško práce ústavu bylo pokračování výzkumu na komplexním úkolu X-18 "Problémy psychiky a její sociální funkce", kde je ústav hlavním pracovištěm pro úkol X-18-2 a X-18-6.

Hlavní úkol X-18-2 "Problémy psychologie učení a vývoje" (koordinátor prof.Linhart), Oddělení psychologie učení se soustřeďuje na řešení dílčího úkolu 2/1 "Výzkum kognitivních a motivačních faktorů v lidském učení". Bylo uveřejněno 7 publikací (z toho 2 v zahraničí). Pokračuje se průběžně ve studiu řešení problému Domino testu (Linhart-Kazanský); uveřejněné a k tisku připravené výsledky nově ozřejmují způsoby řešení problému srovnáváním logické struktury alternativ se skutečným řešením. Tato metoda spojující rozbor logický, matematický, statistický, informační a psychologický je v popředí mezinárodního zájmu a každý konkrétní příspěvek je předmětem pozornosti.

V brněnském pracovišti bylo pokračováno v řešení úkolu 2/2 Problémy psychického vývoje.

Oddělení vyšší nervové činnosti pokračovalo v řešení dílčího úkolu 2/8 (6 odborných článků).

Hlavní úkol X-18-6 "Psychologie osobnosti" (koordinátor prof.Tardý). V dílčím úkolu 6/1 "Vypracování koncepce struktury osobnosti" vyšly 2 publikace - Říčan: Pojmy

Já v psychologii osobnosti, Tardý: Pojetí osobnosti u W.Sterna, L.Klagesa, G.W.Allporta .

V řešení dílčího úkolu X-18-6/2 pokračuje teoretický i experimentální výzkum.

Dílčí úkol 6/4 "Vztahy mezi zájmy a jinými dimensemi osobnosti" (dr.Kolaříková) byl plněn průběžně (3 články).

Z hlavního úkolu X-18-3 "Problémy sociální psychologie" pokračuje oddělení sociální psychologie v řešení dílčího úkolu 3/5 "Psychologické problémy společenského začlenění a společenské činnosti člověka" (2 publikace).

Zpracování dílčího úkolu 3/5 je spojováno s aktivní účastí na mezioborovém úkolu ČSAV "Společenské a lidské souvislosti vědeckotechnické revoluce", vedené členem korespondentem R. Richtou. Ve skupině jeho týmu zaměřené na motivaci připravili pracovníci oddělení 3 referáty (vyjdou ve sborníku ze zasedání, konaného v říjnu 1969), dále vypracovali společně předběžný projekt výzkumu o motivační funkci budoucnosti a spolupracovali jednotlivě ve 3 dalších skupinách týmu. Práce našich psychologů na tomto úkolu byla kladně hodnocena ostatními spolupracovníky a vzhledem k velikému společenskému významu tohoto úkolu bude na něm intenzivně pracováno i v dalších letech.

Psychofyziologická laboratoř Psychologického ústavu ČSAV a Fyziologického ústavu ČSAV prováděla výzkum z dílčího úkolu státního plánu II-4-2 (Fyziologie CNS).

Všechny úkoly státního plánu výzkumu na rok 1969 byly splněny; v některých případech se opožďuje zpracování na počítačích. Hlavní překážkou intenzivnější experimentální činnosti je nedostatek vybavené laboratoře, která má být v budově v Gothardské ulici.

2. Uplatnění výsledků vědecké práce

a) y praxi:

Na základě výsledků výzkumu byly vypracovány nové nebo na naše poměry upravené diagnostické metody (4 testy a 2 dotazníky), které budou užívány psychology v praxi; publikace "Psychologický výzkum ředitele" přispěje k zvýšení kvality řídicí práce v průmyslu.

b) Publikační činnost:

Celkový počet odborných publikací je 46.

Z toho 2 knižní, 4 většího rozsahu, 5 uveřejněno v zahraničním tisku. Kromě toho byla opětně vydána 1 kniha.

Nejdůležitější publikace jsou: Sborník "Problémy kybernetických a matematických metod v psychologii vnímání a učení" (red.prof.Linhart) a sborník "Experimental Social Psychology" (red.doc.Janoušek). Viz příloha.

c) Převzetí metod:

Metoda dr.Kotáskové byla převzata Psychologickým ústavem university Nijmegen, Holandsko.

d) Odměny:

Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie odměnilo práce dr.Švancary a dr.Kolaříkové, ukončené v rámci státního plánu výzkumu.

e) Odezvy:

Na konferenci s mezinárodní účastí "Psychologie lidského učení" byl kladně hodnocen dlouholetý výzkum v tomto oboru vedený prof.Linhartem. V zahraničních publikacích bylo citováno 15 prací našich pracovníků, převážně z oboru psychofyziologie.

3. Činnost vědeckoorganizační a spolupráce s jinými orgány.

a) Účast na mezinárodních akcích

Pracovníci ústavu se účastnili v 6 případech referáty na mezinárodních konferencích v zahraničí, ve 4 dalších případech jako účastníci. 2 jsou členy výborů mezinárodních organizací (sociální psychologie a psychologie dítěte)

Bylo pokračováno ve spolupráci s Fysiologickým ústavem v Kluži (zkoumán vliv tvorby podmíněného spoje na vegetativní a motorické funkce) v rámci dohody Rumunské akademie věd a ČSAV, a to 1 měsíčním pobytem 2 našich pracovníků v Kluži a krátkodobým pobytem tamního pracovníka u nás. Na základě konkursu byl započat 1 roční studijní pobyt dr. Freunda ve Fysiologickém ústavu university v Lille ve Francii.

Výzkum v rámci státního plánu X-18-6-2 provádí dr. Kotásková na universitě v Nijmegen v Holandsku. Společný výzkum se zahraničními vědci se konal dále v rámci úkolů st. plánu X-18-2 (1 a 2) a X-18-6.

b) Služby a expertisy poskytované jiným pracovištím se týkaly 33 českých a slovenských pracovišť zejména v oboru psychodiagnostiky, zdravotnické, pedagogické a průmyslové psychologie.

c) Konference "Psychologie lidského učení" s mezinárodní účastí se konala 14.- 19. července. Počet zahraničních účastníků byl 52, mezi nimi někteří z nejvýznačnějších světových odborníků, počet domácích účastníků byl 40. Tato konference uskutečnila poprvé setkání psychologů ze socialistických i kapitalistických zemí o problematice, která je dnes v celém světě pokládána za prvořadou: jde o vztahy učení k motivaci a aktivaci, k poznávacím procesům a řešení problémů, k procesům symbolickým, spec. jazykovým a o objasnění fysiologických procesů učení.

Ve společných referátech a v 5 sekcích došlo ke konfrontaci názorů z různých teoretických východisek a ke sdělení nejnovějších výzkumných informací. Účastníci se seznámili s dlouholetou prací oddělení psychologie

učení, vedeným prof.Linhartem. Toto oddělení bylo zároveň hlavním organizátorem konference. Pozorovatel UNESCO prof. Alpert hodnotil průběh konference velmi kladně. Zahraniční účastníci navrhli, aby konference na stejné téma byly opakovány každá 3 léta.

d) Koordinační činnost v ČSSR

Ústav je hlavním pracovištěm pro hlavní úkoly st.plánu X-18-2 Problémy psychologie učení a vývoje (koordinátor prof.Linhart) a X-18-6 Psychologie osobnosti (koordinátor prof.Tardý) (viz zvláštní zprávy).

e) Redakce časopisu

Ústav vydává časopis Čs.psychologie, vedoucím redaktorem je prof.Tardý, 2 vedoucí pracovníci ústavu jsou členy redakční rady, výkonnými redaktory jsou 2 vědečtí pracovníci ústavu.

4. Výchova vědeckých pracovníků a spolupráce s vysokými školami

a) Výchova vědeckých pracovníků

V tomto roce byli školeni v ústavu 3 řádní aspiranti. Pro dlouhodobou nemoc byla zrušena 1 aspirantura. Externě byli školeni 3 aspiranti. Pro Psychologický ústav ČSAV je školen 1 aspirant Fysiologickým ústavem ČSAV. V Brně jsou 3 pracovníci ve vědecké přípravě. 2 studijní stipendisté ústavu jsou tč. na dlouhodobém pobytu v cizině.

b) Spolupráce s vysokými školami

Na katedře psychologie FF UK přednáší a koná seminář 1 profesor, 1 docent a 1 vědecký a 1 odborný pracovník. Na Universitě 17. listopadu přednášejí 2 pracovníci ústavu, po jednom jsou pedagogicky činní na fakultě dětského lékařství UK, na lékařské fakultě hygienické UK a na divadelní fakultě AMU.

V Brně koná svou hlavní činnost na katedře psychologie filosofické fakulty prof. Konečný (vedoucí katedry) a doc. Švancara. Oba mají poloviční úvazek v Psychologickém ústavu ČSAV. Spolu s činností prof. Chmelaře je tak zajišťována velmi úzká spolupráce katedry psychologie a brněnského pracoviště Psychologického ústavu ČSAV. Kromě pedagogické činnosti vykonávají zmínění pracovníci ústavu rozsáhlou činnost oponentskou a posudkovou pro vysoké školy. Další 2 pracovníci vysokých škol jsou částečně zaměstnání v Psychologickém ústavu.

5. Kulturně politická, vědeckopopularizační a ediční činnost

V Socialistické akademii působí 13 pracovníků ústavu organizačně, konzultačně a jako lektori.

Na vypracování osnov Encyklopedie "Život člověka" (řídí Encyklopedický institut ČSAV) se účastní 4 pracovníci ústavu.

V Čs. rozhlasu přednášelo a odborně spolupracovalo 9, v Čs. televizi spolupracovali 2 pracovníci ústavu.

Populárních článků bylo uveřejněno 37 a 1 kniha.

Členy edičních rad pro vědecké spisy jsou 3 vedoucí vědečtí pracovníci ústavu.

Odborné překladatelské práce na 2 knihách se účastnilo 6 pracovníků ústavu.

6. Závěry

Psychologický ústav ČSAV navázal za krátkou dobu od svého založení 1967 významné mezinárodní styky jak s vědci kapitalistických tak socialistických zemí (ojediněle i rozvojových), což se projevilo zejména ve 2 úspěšných mezinárodních konferencích: 1968 konference experimentální sociální psychologie, kde ústav byl spoluorganizátorem. Její sborník vyšel letos. 1969 pořádal konferenci "Psychologie lidského učení", jejíž sborník vyjde 1970. Účastníky bylo navrženo její opakování po 3 letech, nejprve v Jugoslávii, pak opět v Praze.

Zvláště významným dlouhodobým výzkumným tématem ústavu jsou psychologické aspekty vědecko-technické revoluce v socialismu (spoluúčast v týmu R.Richty).

K anotaci na rok 1969 se navrhuje příspěvky pracovníků ústavu ve sborníku "Problémy kybernetických a matematických metod v psychologii vnímání a učení" (red. prof. Linhart).

Prof.dr.Vl. T a r d y
ředitel